

A szubjektív jóllét vizsgálatának eredményei nemzetközi összehasonlításban

Tartalom

[Bevezetés](#) 1
[Az étellel való elégedettség](#) 2
[Az élet tartalmassága](#) 3
[Boldogságérzet](#) 4
[Összefoglalás](#) 4

Bevezetés

A lakosság életkörülményeit feltáró hagyományos adatfelvételek a magyar magánháztartásokban élő lakáskörülményeiről, jövedelmi helyzetéről, fogyasztási szokásairól szolgáltatnak adatokat, objektív mérőszámokat. Ezek a mutatók önmagukban nem hordoznak elegendő információt arról, hogy az emberek hogyan élik meg mindennapjaikat, hogyan érzik magukat. A hivatalos statisztikák között ezért helyet kapott a szubjektív jóllét mérése is, azzal a céllal, hogy a hagyományos, objektív indikátorok és az újonnan bevezetett, szubjektív mutatók egymást kiegészítve jellemezzék a lakosság életkörülményeit.

A szubjektív jóllét vizsgálata a hivatalos statisztikák között először 2013-ban, az Eurostat által koordinált, 32 országban egységes módszertannal végrehajtott SILC adatfelvételben szerepelt. Az alkalmazott kérdőív 22 kérdéssel mérte a megkérdezettek étellel, az élet fontos területeivel való elégedettségét, az egyén hasznosságérzetét, az élet tartalmasságának érzékelését, a személyes kapcsolati háló funkcionalitását, az emberekbe vetett bizalmat és az általános biztonságérzetet. Hazánkban közel 18 ezer 16 éves vagy idősebb személy válaszolt a szubjektív jólléttel kapcsolatos kérdőív kérdéseire.

A felmérés hazai eredményeit a KSH a 2014/2. számú, *Érdekeségek a szubjektív jóllét (well-being) magyarországi vizsgálatából* című kiadványában publikálta.¹ Az Eurostat 2015 tavaszán nyilvános adatbázisában elérhetővé tette a szubjektív jóllét három fontos változójának egyes országokra vonatkozó validált adatait. Jelen kiadványunk a nemzetközi adatok között helyezi el a Magyarországra jellemző értékeket, illetve mutatja be a nemzetközi adatokból kirajzolódó összefüggéseket.

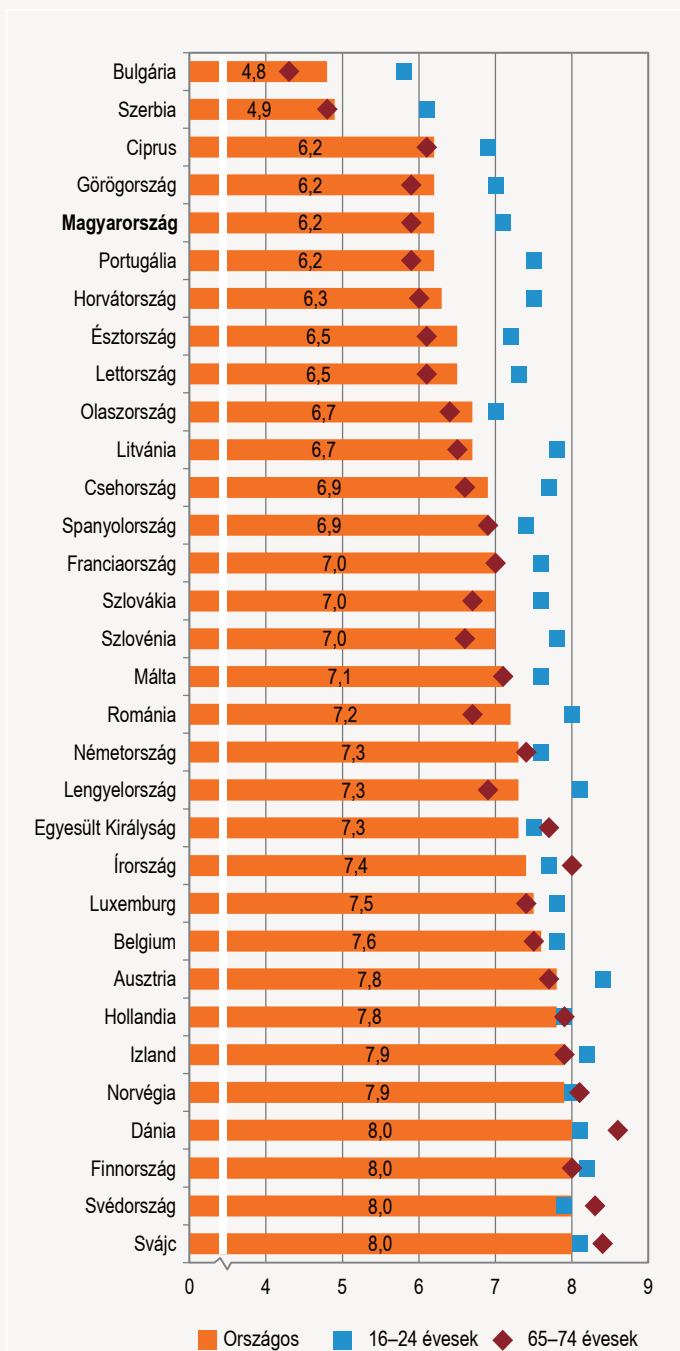
Az étellel való elégedettség

A szubjektív jóllét vizsgálatából az étellel való elégedettséget mérő változó a legismertebb és a legtöbbet hivatkozott mutató. A kérdőív kitöltésekor a válaszadók egy 11-fokú, 0-tól 10-ig terjedő skálán értékelték az étellel való általános elégedettséget (0 = egyáltalán nem elégedett, 10 = kifejezetten elégedett).

Az országok között – a legalacsonyabb mutatókkal rendelkező Bulgáriát és Szerbiát leszámítva – nincsenek sem kiugró, sem nagymértékű különbségek. Az Európai Unió egészére a 7,1 pontos átlagérték jellemző. A rangsor élén, 8,0 pontos átlagértékkel Dánia, Finnország, Svédország és Svájc áll. A magyar átlagérték 6,2 pont volt, ami Ciprussal, Görögországgal és Portugáliával holtversenyben Bulgária és Szerbia megelőzésére volt elegendő. A felmérésben részt vevő országok étellel

1. ábra

Az étellel való elégedettség országos átlagértékei, 2013

¹http://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=30415&p_temakor_kod=KSH&p_session_id=810015658421435&p_lang=HU

való elégedettségében egy észak-déli tagozódást figyelhetünk meg. A skandináv országokban legmagasabb az étellel való elégedettség, míg az Európa déli országokban élők általában kevésbé elégedettek.

Korcsoportok szerinti bontásban az országok között jelentősek az eltérések. Hazánkban az életkor előrehaladtával az étellel való elégedettség folyamatosan és markánsan csökken. Míg a 16–24 éves korcsoport esetén az átlagérték 7,0 pont, addig a 65–74 éves korcsoportban már csak 5,9 pont (a 75 évesek vagy annál idősebbek körében ennél még alacsonyabb, 5,6 pont) volt. A hazánkban megfigyelhető „életkori lejtő” más országokban is jellemző, főképp ahol az országos átlagérték alacsonyabb az uniós átlagértéknél (7,1 pont). Ezekben az országokban a fiatalok elégedettsége jelentősen meghaladja az idősebb korosztályokét. A magas átlagértékkel rendelke-

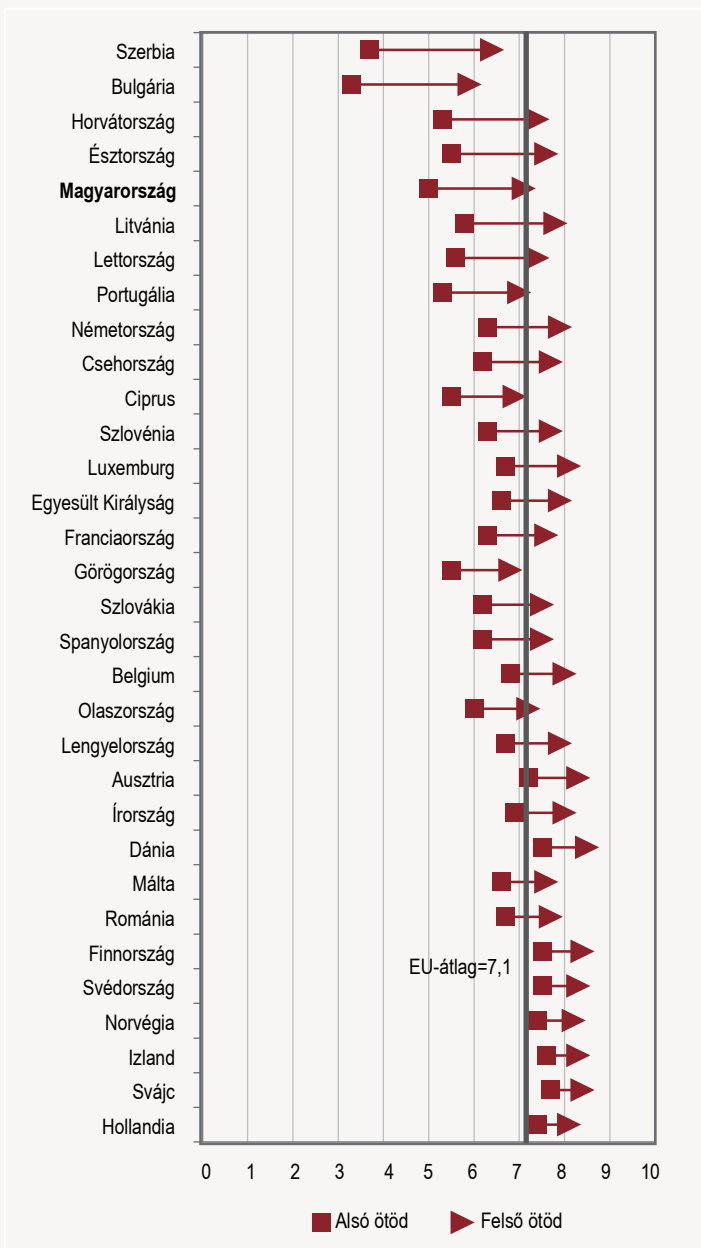
ző országokban az étellel való elégedettségben az életkor szerint vagy nincs jelentős különbség, vagy az idősebb, 65–74 éves korcsoport elégedettebb a fiataloknál. Európa egészét tekintve Dániában a 65–74 évesek körében mérték a legmagasabb, 8,6 pontos ételélégedettséget.

Az anyagi javak birtoklása vagy hiánya hatással van az egyének szubjektív életminőségére. Az anyagi jólétet a szubjektív jóllét valószínűségi feltételének tekinthetjük. Ezt alátámasztják az étellel való elégedettségnek a jövedelmi helyzet mentén vizsgált eredményei is. A társadalomban jelenlévő anyagi különbségek egyik vizsgálati módszere az egy főre jutó jövedelem szerint sorba rendezett lakosság öt egyenlő elemszámú csoportba (ötödbe) osztott elemzése. Az alsó jövedelmi ötödbe tartozók étellel való elégedettsége hazánkban – Bulgária és Szlovákia után – a harmadik legalacsonyabb, az átlagérték 5,0 pont. A magas ételélégedettségű országokban – Hollandia, Svájc, Ausztria és a skandináv államok – az alsó jövedelmi ötödbe tartozók is elégedettebbek az életükkel, mint az Európai Unió teljes felnőtt lakossága (7,1 pontos átlagérték). A felső jövedelmi ötödbe tartozók étellel való elégedettsége hazánkban 7,1 pont, aminél csak 5 országban (Bulgária, Szerbia, Görögország, Ciprus, Portugália) volt alacsonyabb az átlagérték.

A felső jövedelmi ötöd étellel való elégedettségének országok közötti összehasonlítása kisebb különbségeket mutatott, mint az alsó ötöd esetében. Azon országokban nagy a különbség az alsó és a felső jövedelmi ötöd étellel való elégedettségében, ahol az országos átlagérték alacsony. Magyarországon a két szélső jövedelmi ötöd étellel való elégedettségének eltérése jelentős, a különbség 2,1 pont volt. A magas átlagértékű országokban a felső és az alsó jövedelmi ötödbe tartozók közötti különbség 1 pontnál kisebb.

2. ábra

Az alsó és a felső jövedelmi ötödbe tartozók étellel való elégedettségének átlagértékei, 2013

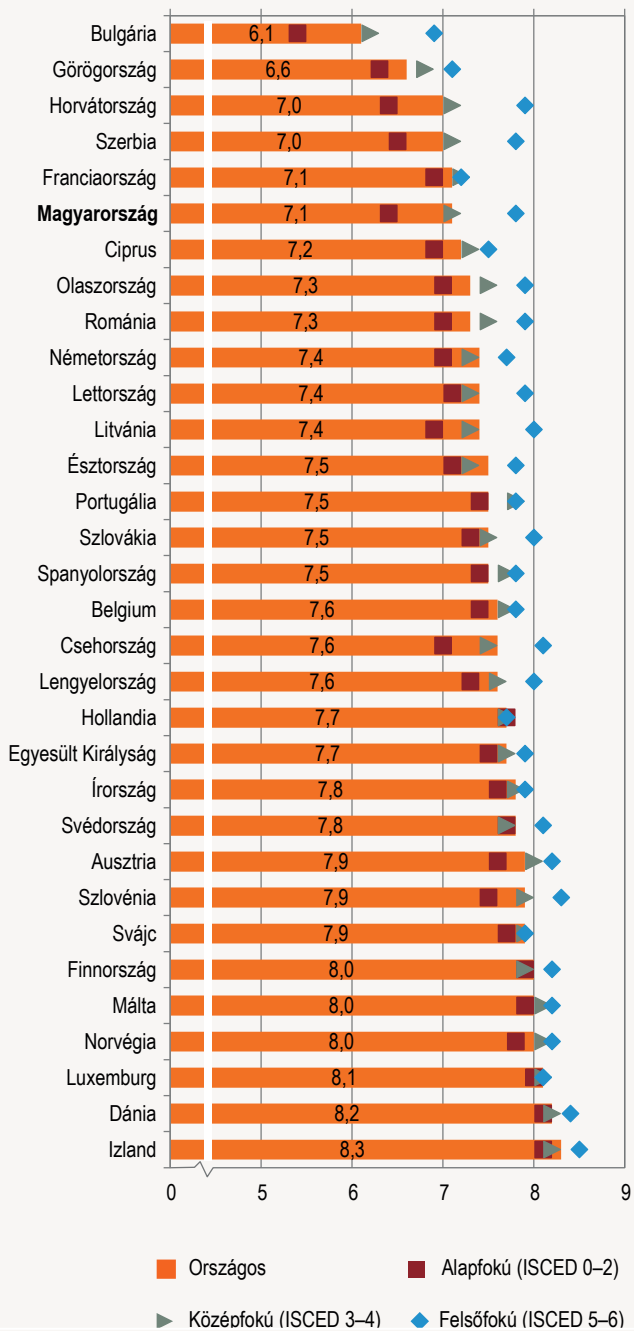
Az élet tartalmassága

A szubjektív jóllét egyik fontos összetevője, hogy az egyén tartalmasnak érzi-e az életét, a tevékenységeit, teljesül-e az egészséges énképhez szükséges kompetenciaigénye. A saját tevékenységek önértékelését az alábbi kérdéssel mértük: „Összességében mennyire érzi tartalmasnak azokat a dolgokat, amelyeket csinál?” A választ szintén a 11-fokú skálán lehetett elhelyezni. A legalacsonyabb és a legmagasabb országos átlagértékek közötti legnagyobb különbség mindössze 2,2 pont, az Európai Unióra számított átlagérték 7,6 pont volt. Az élet tartalmasságának átlagértéke hazánkban 7,1 pont volt, amivel a vizsgálatban részt vevő országok közül Bulgáriát, Görögországot, Horvátországot és Szerbiát előztük meg. A legmagasabb átlagértéket Izlandon (8,3 pont), Dániában (8,2 pont) és Luxemburgban (8,1 pont) mérték. Egész Európára jellemző, hogy a nők tartalmasabbnak ítélték meg az életüket, mint a férfiak. Hazánkban a nők átlagértéke 7,2, a férfiaké 7,0 pont volt. A vizsgált 32 közül csupán 6 országban (Németország, Franciaország, Románia, Norvégia, Izland és Ausztria) érezték a férfiak tartalmasabbnak a tevékenységeiket, mint a nők.

Az egyének iskolai végzettsége más-más társadalmi környezetben, különböző módon befolyásolhatja az élet tartalmasságának érzékelését. Hazánk az európai országok azon csoportjához tartozik, ahol a legmagasabb iskolai végzettség szerint az élet tartalmasságának megítélésében jelentősek a különbségek. Az alapfokú végzettségűek körében a mutató átlaga 6,4 pont, míg a felsőfokú végzettségűek körében lényegesen magasabb, 7,8 pont volt. Megállapítható, hogy az alacsonyabb átlagértékkel rendelkező országokban iskolai végzettség szerint általában nagyobbak a különbségek az élet tartalmasságának megítélésében. Ugyanakkor a magas átlagértékű országok esetén e tekintetben nincsenek különbségek. Kiemelendő továbbá, hogy a felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében Európa-szerte – Bulgáriát és Görögországot kivéve – nincs jelentős eltérés a tevékenységek tartalmasságának megítélésében.

A tevékenységek tartalmasságának átlagértékei, 2013

3. ábra

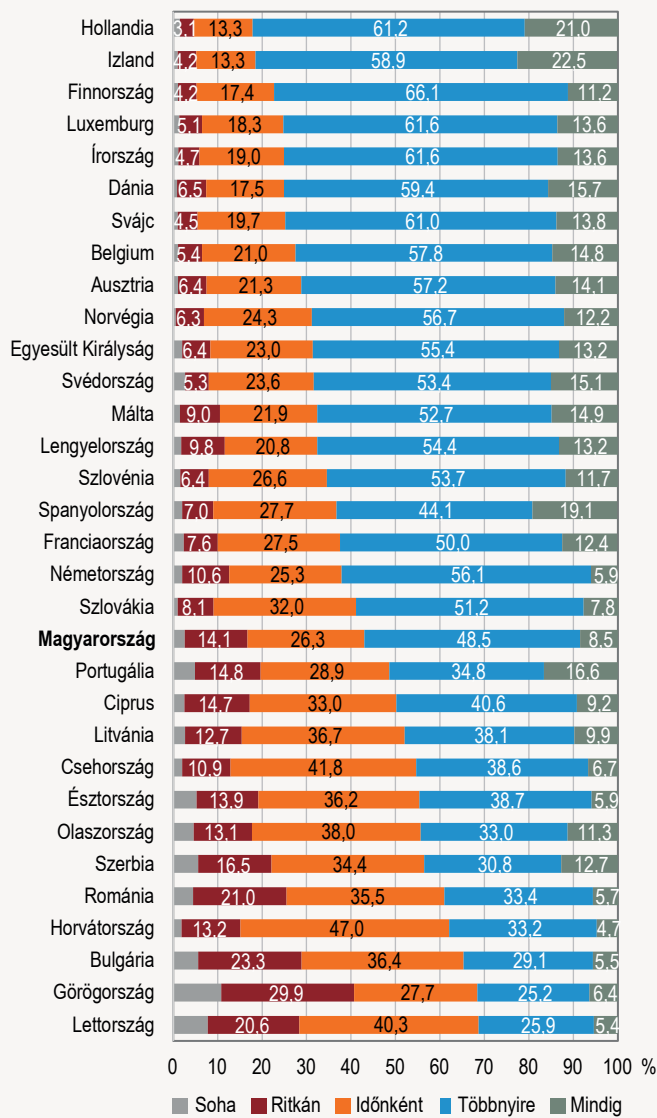

országok eredményeit Eurostat e négy változó közül kizárólag a boldog állapot gyakoriságát leíró indikátorral tette közzé.

A pozitív hangulati, érzelmi állapotra vonatkozó változó az egyén által megélt boldog lelkiállapotok gyakoriságát fejezi ki, „Az ezt megelőző négy hét során milyen gyakran volt boldog?” retrospektív kérdésre felkínált „mindig”, „többnyire”, „ritkán”, „soha” válaszlehetőségek alapján.

4. ábra

A boldog állapotot különböző gyakorisággal megélt személyek aránya, 2013

Boldogságérzet

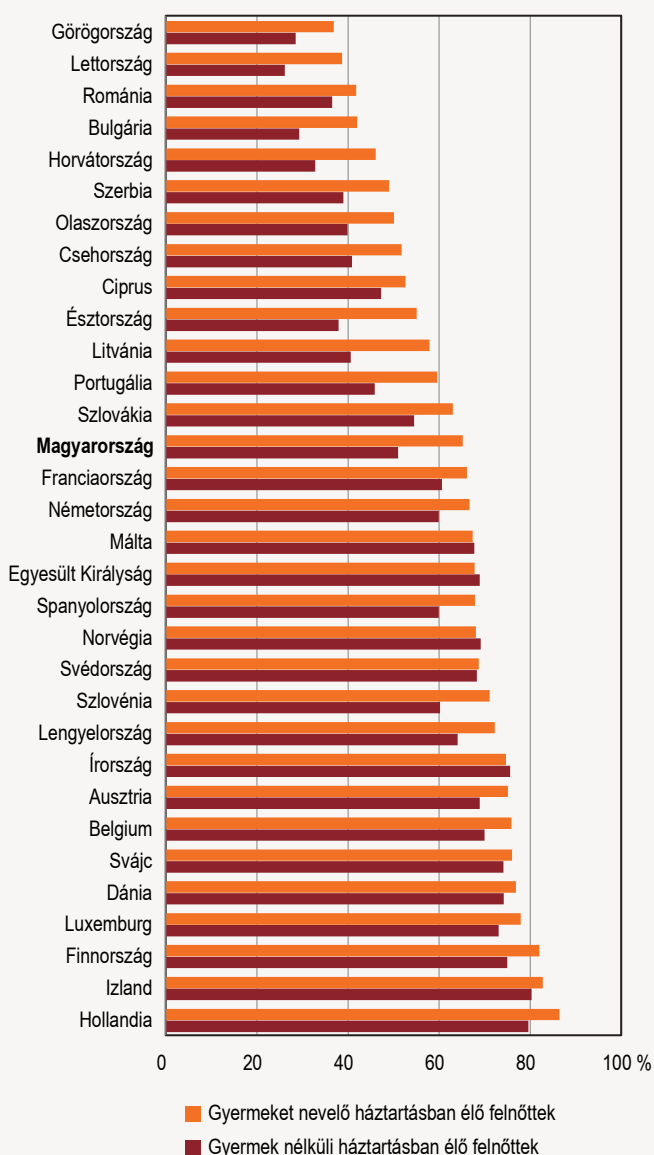
A mentális közérzet az egyén megfelelő életminőségének egyik fontos összetevője, hiszen befolyásolja azon képességeit, melyek a környező világgal való eredményes interakcióhoz, a pozitív attitűdök ápolásához, a mindennapi stressz kezeléséhez, valamint a mindennapi tevékenységek fenntartásához szükségesek. Az emocionális kiegyensúlyozottság mentén a mentális közérzet fontos jellemzője a legpozitívabb érzelmi állapot, a boldogság megélése. A szubjektív jóllétet mérő, az Eurostat által koordinált SILC lakossági adatfelvétel 2013-as moduljában két pozitív és két negatív tartalmú érzelmi-hangulati állapot gyakoriságát leíró változó kapott helyet, melyek a boldog, a nyugodt-békés, valamint az ideges, a csüggedt-levert állapotok megélt gyakoriságára vonatkoztak. Az adatfelvételben részt vevő

A magyar felnőtt lakosság 58%-a általában (többnyire vagy mindig) boldognak érezte magát. A vizsgált országok rangsorában ezzel az arányunkkal a középmezőnyben helyezkedünk el, az uniós arány 59% volt. Hollandiában és Izlandon a legmagasabb, 80%-ot meghaladó azok aránya, akiknek általában boldogan telnek a napjaik.

Hazánkban 17% volt azok aránya, akik önbevallásuk szerint ritkán vagy soha sem érezték boldognak magukat. Az utóbbi években súlyos gazdasági és társadalmi problémákkal szembesülő Görögországban kimagasló, 41% volt ugyanez az arány. Szintén magas, 25%-ot meghaladó volt Bulgáriában, Lettorszában és Romániában azok aránya, akik ritkán vagy soha sem érezték boldognak magukat.

Az általában boldog állapotról beszámoló felnőttek aránya a gyermeket nevelő, illetve a gyermek nélküli háztartásban élők között, 2013

5. ábra

A háztartás összetétele, azon belül is gyermek jelenléte a felmérésben részt vevő országok többségében pozitívan befolyásolta a felnőttek boldogságérzetét. Hazánkban a gyermeket nevelő háztartásokban élő felnőttek 65%-a számolt be arról, hogy általában boldognak érzi magát, míg a gyermektelen háztartásokban élőknek csupán 51%-a. A gyermek jelenlétének hatása a boldogságra az országos arányszámok nagyságától független, azaz nem mutatható ki közöttük tendenciaszerű összefüggés.

A vizsgált országok között a gyermeket nevelő és a gyermek nélküli háztartásban élő, önmagukat általában boldognak érzők aránya között Észtországban, Litvániában (egyenként 17 százalékpont) és Magyarországon (14 százalékpont) volt a legnagyobb különbség. Az országok túlnyomó többségében a gyermeket nevelők körében magasabb a boldogok aránya, mint a gyermek nélküli élők körében. 32 ország közül 5 esetben viszont ez nem volt igaz. Svédországban és Máltán lényegében azonos a vizsgált két csoport arányszáma, Norvégiában, Írországban és az Egyesült Királyságban a gyermek nélküli élők nagyobb hányada volt általában boldog, mint a gyermeket nevelőknek.

Összefoglalás

A szubjektív jóllét nemzetközi összehasonlításához az étellel, az élet tartalmasságával és a boldogsággal kapcsolatos változók vizsgálatának főbb eredményei a következők:

- Az étellel való elégedettség tekintetében hazánk – Cipruséval, Görögországéval és Portugáliáéval azonos átlagértékkel – a vizsgált 32 ország rangsorában a 27–30. helyen áll. A skandináv országokban és Svájcban legmagasabb az étellel való elégedettség, míg Bulgária és Szerbia lakossága legelégedetlenebb az életével. Európa egészét tekintve Dániában a 65–74 évesek körében mérték a legmagasabb étellel való elégedettséget.
- Az élet tartalmasságának megítélésében a magyar lakosság a felmérésben részt vevő országok rangsorában Franciaországgal együtt a 27–28. helyen áll. A legmagasabb átlagértéket Izlandon, Dániában és Luxemburgban mérték. Legkevésbé Bulgáriában és Görögországban érezte a lakosság tartalmasnak az életét.
- Az emocionális, hangulati jellemzők alapján a magyar felnőtt lakosság 58%-a számolt be arról, hogy többnyire vagy mindig boldognak érzi magát, és ezzel az aránnyal a 32 részt vevő ország sorában a 20. helyet foglaljuk el.

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu